Przesyłka opłacona ryczałtem

AIDAS

VILNIAUS LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS
eina tris kartus savaitėje

DUODA NEMOKAMUS PRIEDUS
Ūkininkams — „ŪKININKĄ"
Vaikams — „VARPELĮ"

Nr. 30 (112) | Vilnius 1939 m. kovo 11 d. (šeštadienis) | Antri metai

APTVARKYKIME SAVO SODYBAS

Pernai vasarą Lenkijos vidaus reikalų ministras gen. Slavoi-Skladkovskis išleido du, vieną po kito, aplinkraščius, įsakydamas miestų ir kaimų gyventojams aptvarkytį savo sodybas. Tokie aplinkraščiai iš karto kai kam pasirodė keisti, dalis spaudos juos kritikavo. Bet, kai mažiau ar daugiau aplinkraščiai buvo vykdomi, nejučiomis ėmė keistis miestuose namai, tvoros, gatvės, o kaimuose—sodybos. Gal daugelis raukėsi, murmėjo, bet, kai apsitvarkė, ir patys turėjo į ką pažiūrėti ir kitiems nebuvo gėdos pasirodyti. Ilgainiui daug kas suprato, kad, jeigu žmonės patys negali apsitvarkyti, tai vienintelė išeitis — valdžios įsikišimas. Tiesa, toli gražu, prie gražios estetinės išvaizdos miestuose ir kaimuose, bet pirmieji žingsniai jau padaryta. O tai yra didelis laimėjimas. Svarbu tik, kad pradėtas darbas nebūtų sustabdytas, kad jis ir toliau būtų varomas pirmyn, o anksčiau ar vėliau ir mes nors šiek tiek apsitvarkysime.

Atrodo, kad tvarkymosi darbai nesustos ir šiemet, nes vasario 14 dieną vidaus reikalų ministras gen. Slavoi Skladkovskis specialiu aplinkraščiu vėl priminė vaivadoms, kad šiemet miestų namai ir tvoros, o kaimuose sodybos ir toliau būtų tvarkomos pagal nurodymus. Iš to aišku, kad ar kam patinka ar nepatinka, anksčiau ar vėliau, gera valia ar policijai įsakius, vis tiek reikės apsitvarkyti.

Šioje vietoje skaitytojas gali paklausti, ar tuo reikalu būtinas net vedamasis straipsnis? Ką čia ilgai aiškinsies. Galima ir be to apseiti, bet, mūsų manymu, sodybų tinkamas aptvarkymas yra labai svarbus reikalas. Kam iš tamstų teko buvoti kitose valstybėse, ypač Vakarų Europoje, tie galėjo pastebėti, kaip gražiai ir pavyzdingai yra sutvarkytos sodybos. Atsidūręs ūkininko kieme, iš karto pastebi, kad viskas yra savo vietoje. Pirkia gražiai atrodo, viduje švaru, tvoros gražios, kiemas iššluotas. Žodžiu, malonu pažiūrėti ir pasigėrėti. Žiūrėdami į tai stebiamės, kodėl ten viskas gražiai sutvarkyta. Norėdami suprasti pavyzdingą kiekviename žingsnyje tvarką, iš karto prieiname išvados, kad tų kraštų žmonės yra kultūringi. Taip. Tų kraštų žmonės yra kultūringi, bet nieks negina ir mums kultūrėti.

Reikia tačiau žinoti štai kas. Kultūra ne riestainis, nieks tau jos nepadovanos, iš turgaus neparveš. Kultūrą tenka įsigyti pačiam nuolat viskuo domintis, šviečiantis ir mokantis. Eidami šiuo keliu greit suprasime, kad ir tinkamas sodybų sutvarkymas yra svarbus dalykas. Kitas būtų reikalas, jei geras pirkios užlaikymas, kieme švaros palaikymas, gražios tvoros pastatymas Dievas žino kiek kaštuotų. Bet čia reikia tik noro, reikia suprasti, reikia netingėti apsidairyti ir apsitvarkyti, o tikrai labai pigiu būdu daug galime padaryti.

Ypač šiuo svarbiu reikalu tenka susirūpinti dabar, kada daugumas kaimų skirstoma į viensėdžius, kada į kaimus dažnai užklysta įvairūs miesto žmonės, kurie vietoje nori susipažinti su valstiečių kultūra. Jau vien šie sumetimai yra labai svarbūs ir tikrai turėtumėm susirūpinti tinkamu savo sodybų sutvarkymu. Maža to, kaip atrodai šventadienį miestelyje, bet svarbu, kaip atrodo tavo pirkia, kiemas, tvoros, žodžiu—visa sodyba. Ar joje matyti tvarka, ar viskas apleista, palikta Dievo valiai, kol atėjęs policininkas lieps tvorą pataisyti, kiemą išsišluoti ir apsitvarkyti.

Mums rodosi, kad lietuviai valstiečiai, ypač jaunimas neturėtų laukti, kol bus liepta visa tai padaryti, bet patiems reikėtų imtis darbo, reikėtų gražiai ir pavyzdingai tvarkyti savo sodybas.

Tokiam darbui pasiruošti ir iš dalies jį pradėti dabar yra patogiausias laikas, nes laukų darbai dar neprasidėjo. Todėl nuoširdžiai kviečiame mūsų jaunimą, vietoj tąsytis iš pirkios į pirkią, vietoj kortuoti ar girtauti, imtis naudingesnio darbo. Naudingų ir sau ir kitiems darbų yra daug, o jų tarpe ir tinkamas savo sodybų aptvarkymas. Nepamirškime ir to, kad ką gero ir naudingo padarysime savo sodyboje, padarysime sau. Prie tokio darbo, rodos, nereikėtų nieko varu varyti, tokio darbo kiekvienas noriai pats turėtų imtis.

Svarstydami ir ginčydamiesi dideliais politiniais klausimais, nepamirškime ir aplink save apsidairyti ir apsitvarkyti.

Lietuvos santykiai su užsieniais

Ministro pirmininko pareiškimas

Kaip jau buvo rašyta, kovo 7 d. įvykusiame Kauno tautininkų vadų susirinkime Lietuvos ministras pirmininkas Vl. Mironas kalbėjo apie Lietuvos vidaus ir užsienio politikos reikalus. Kauno spauda rašo, kad min. pirm. Vl. Mironas, paliesdamas užsienio politiką, tarp kita ko suminėjęs ir Lietuvos pasiuntinio Vokietijai kredencialų įteikimą. Jis pasakęs, prieš kredencialų įteikimą buvę gandų, kuriais Lietuvos visuomenė buvo klaidinama. Tačiau Vokietijos valstybės galvos nusiteikimas ir pasakytoji kalba buvę šilti ir mandagūs, kaip būna ir su kitų užsienių atstovų priėmimais bei jų kredencialų įteikimais. Ministras pirmininkas ta proga pabrėžė, kad santykiai tarp Lietuvos ir Vokietijos vystosi normaliai.

Liesdamas Klaipėdos reikalus, ministras pirmininkas pasakė, kad Klaipėdos krašto vokiškam elementui centro vyriausybė parodė visišką palankumą. Tačiam tas palankumas neturi ir negali išeiti iš konvencijos bei statuto ribų ir turi vienodai liesti abi gyventojų dalis.

Ministras pirmininkas griežtai paneigė visus gandus, esą Baltijos valstybės norinčios įsivelti į kažkokią karinę sutartį. Tie gandai, pabrėžė ministras pirmininkas, visai neturi jokio pamato daryti panašią sutartį Lietuvai, o gal būt ir kitoms Baltijos valstybėms būtų nenaudinga.

Dėl santykių su Sovietų Rusija min. pirmininkas pareiškė, kad tie santykiai nėra pakitėję, kad jie draugiški.

Liesdamas santykius su Bažnyčia, min. pirmininkas pažymėjo, kad tie santykiai iki šiol dar nėra aiškiai nustatyti, tačiau Lietuvos vyriausybė visuomet stovėjo ir stovės už tų santykių sutvarkymą. Tai būtų naudinga ir Bažnyčiai ir valstybei.

Į Varšuvą atvyks ministras Urbšys(?)

Kaip žinia, į Popiežiaus Pijaus XII vainikavimą atvyks daugelio valstybių specialūs atstovai.

Telegramų pranešimu, Lietuvą Popiežiaus vainikavimo iškilmėse atstovaus užsienių reikalų ministras Juozas Urbšys.

Ryšium su tuo, užsienio spaudoje pasirodė žinių, kad ministras Urbšys, grįždamas iš Vatikano, sustosiąs Varšuvoje.

Kiek ši žinia yra tikra, tuo tarpu nieko konkretaus negalima pasakyti. Tik kai kurie laikraščiai, pranešdami šią žinią, pažymi, kad ministro Urbšio sustojimas Varšuvoje būtų lyg revizitas ministrui Bekui, kuris pernai, skrisdamas lėktuvu į Suomiją, porai valandų buvo sustojęs Kaune.

Min. J. Urbšys išvažiavo Ryman kovo 8 dieną. Prieš išvažiuodamas min. Urbšys buvo priėmęs Lenkijos pasiuntinį Lietuvai Charvatą, kuris jam pristatė paskirtą į Klaipėdą Lenkijos konsulą Veyersą.

Bendromis jėgomis

Buvęs Jungtinių Amerikos Valstybių užsienių reikalų ministras Stimsonas „New York Times" dienraščiui (vienas įtakingiausių Amerikos dienraščių) atsiuntė laišką, kuriame siūlo bendrą Jungtinių Valstybių karo laivyno akciją, jei Didžioji Britanija ar Prancūzija būtų užpultos.

Esą, negalima abejoti, kad beveik bet kuriuo momentu tam tikra valstybių grupė gali su ginklu pulti kurią taiką mylinčią tautą, Didžiąją Britaniją ar Prancūziją, nuo kurios didžiąja dalimi priklauso civilizacijos saugumas. Toks puolimas beveik neišvengiamai į karą įtrauktų tas abi valstybes. Agresyviųjų valstybių grupė šiandien ore ir žemėje yra galingesnė už Prancūziją ir Didžiąją Britaniją kartu. Ji, greičiausiai, būtų pakankamai stipri britų ir prancūzų karo laivynams užlaikyti Europos vandenyse.

Tokiu atveju visa vakarinė Ramiojo vandenyno dalis, įskaitant Australiją, Naują Zelandiją ir net Vakarų Kanadą, taip pat Singapuro karo laivyno bazę, kuri yra raktas į tų sričių gynimą, būtų eksponuotas galingam japonų karo laivynui. Prieš tokią bendrą akciją Europoje ir Azijoje galima gintis tik bendra Didžiosios Britanijos, Prancūzijos ir Jungtinių Valstybių karo laivynų akcija.

Jei bet kuri iš tų trijų valstybių mėgintų pasilikti izoliuota, rezultatas būtų eventuali katastrofa visoms trims. Įsitikinimas, kad numatoma, tokia bendra akcija, iš antros pusės, galėtų visiškai atgrėsti eventualius užpuolikus nuo savo sumanymų pulti. Visai galimas dalykas, kad gresiama ar nusiaubta Prancūzija, ar Didžioji Britanija, ar Olandija galėtų būti priversta perleisti savo teritorijas vakarų pusrutulyje ar rytuose ar padaryti pasižadėjimų, kurie būtų dar pavojingesni amerikiečių saugumui. Amerika neturėtų užmiršti netolimos praeities pamokos.

„New York Times" visiškai pritaria Stimsono politikai ir nurodo kad tokia politika nereikalauja sąjungų su užsieniais.

Prancūzų spaudos sensacija

Paskutiniu metu kai kurie prancūzų laikraščiai pradėjo skelbti sensacingų žinių apie karą. Pasak dienraščio „Journal de Debats", pasibaigus naminiam Ispanijos karui, šio mėn. viduryje vokiečiai staiga okupuosią Olandiją ir Šveicariją. Užėmę šias valstybes, vokiečiai padiktuotų Prancūzijai ir Angliai naujos taikos sąlygas ir, tik jas priėmus, vokiečiai atitrauktų savo kariuomenę iš okupuotų kraštų.

Tačiau prieš tai italai pareikštų savo pretensijas prie kai kurių Prancūzijos žemių.

Prancūzijoje prailginta karo tarnyba

Telegramų pranešimu, Paryžiaus parlamentas vienbalsiai nutarė prailginti 1936 metų įstatymą, kuriuo buvo įvesta dvejų metų kariuomenės tarnyba.

Diskusijų metu kalbėjo ir premjeras, kuris pareiškė, kad šiuo metu Prancūzijai būtinai reikalinga padidinti armija. Be to, Deladie pranešė, kad netrukus parlamentui bus įteiktas projektas sudaryti vyriausiąją tautos gynimo tarybą.

Pagaliau pažymėtina ir tas faktas, kad Paryžiaus gyventojams jau pradėta išdavinėti dujokaukės, kurios duodamos tik Prancūzijos piliečiams, kurie karo metu nebus mobilizuojami.

Popiežiaus Pijaus XII vainikavimas ir naujų kardinolų paskyrimas

Šio mėn. 12 dieną (sekmadienį) Vatikane bus iškilmingai vainikuojamas naujai išrinktas Popiežius Pijus XII. Į vainikavimo iškilmes išvyko, kaip jau buvo rašyta, beveik visų valstybių specialūs atstovai. Pažymėtina, kad į Popiežiaus Pijaus XII vainikavimo iškilmes atvyks ir Jungtinių Amerikos Valstybių degatas. Prezidentas Ruzveltas patsai telefonavo Amerikos ambasadoriui Londone ir įgaliojo jį tuojau išvykti į Vatikaną.

Kartu pranešama, kad tuojau po vainikavimo iškilmių bus paskelbta apie konsistorijos susirinkimas, kuris įvyksiąs balandžio mėn. padžioje, kada bus paskirti keli nauji kardinolai. Iš visi būsią paskirta 7 nauji kardinolai.

Geringas Italijoje

Londono dienraštis „Daily Herald" iš Rymo pranešė įdomių reveliacijų dėl Geringo kelionės Italijon. Esą, sumanyta nusiųsti specialią ekspediciją į Afriką, kuri neviešai lankytųsi buv. Vokietijos kolonijose ir vėliau padarytų pranešimą, pagal kurį būtų galima pradėti sėkmingą propagandinę veiklą tenykščių čiabuvių tarpe Vokietijos interesų naudai. Buvo net manyta šios ekspedicijos priešakyje pastatyti Bavarijos regentą Epą, tačiau nuo to susilaikyta, nes per daug būtų aiškus visiems tų keliautojų tikslas. Tad nusistatyta šios ekspedicijos priešakyje pastatyti kokį nors nežinomą platesnei visuomenei žmogų. Ekspedicija apvažiuotų Abisiniją, Libiją ir buv. vokiečių kolonijas. Tačiau tam reikia italų vyriausybės sutikimo ir dėl to išvyko Italijon Geringas. Italai, esą, palankiai žiūri į šiuos vokiečių ketinimus.

Popiežiaus vainikavimas bus transliuojamas per radiją

Italų spauda praneša, kad kovo 12 dieną, kai bus vainikuojamas naujasis Popiežius Pijus XII, įvyks didžiausia pasaulio istorijoj radijo transliacija. Manoma, kad tų iškilmių transliacijos klausysis apie 500 milijonų žmonių. Jau žinoma, kad tas iškilmes transliuos Italijos, Prancūzijos, Belgijos, Olandijos, Skandinavų valstybių, Airijos, Palestinos, Pietų Amerikos, Pietų Afrikos, Jungtinių Valstybių, Kanados ir Australijos radijo stotys.

Dar nežinoma, ar Vokietijos katalikai galės klausytis tų transliacijų iš savo krašto stočių ar bus priversti klausytis užsienio.

Anglija jau pasiruošusi

Šio mėn. 8 dieną Anglijos parlamente karo ministras Beliš pasakė reikšmingą kalbą, kurioje apibūdino karišką anglų armijos pasiruošimą. Ta proga ministras palietė ir Anglijos pasižadėjimą Prancūzijai, jei kiltų karas.

Visų pirma ministras pareiškė, kad šiuo metu svarbiausias Anglijos politikos klausimas yra tas, ar ji yra pakankamai pasiruošusi karui. Kalbėdamas apie tai, ministras palygino dabartinę padėtį su 1914 metais. Tuomet Anglija galėjusi į Prancūziją pasiųsti 7 divizijas, dabar galinti pasiųsti — 19. Iš viso, šiuo metu Anglija turi sausumos kariuomenėje 531.353 žmones. Tai jau yra didelė jėga, kuri kilus karui būtų dar padidinta. Baigdamas savo kalbą, ministras priminė, kad anglai visam kam turi būti pasiruošę ir, jei bus priversti įsitraukti į karą, tai dalyvaus jame visa savo galybe.

Pranešama, kad ši Anglijos karo ministro kalba parlamente buvo priimta su entuziazmu; taip pat pritarė tai kalbai visa anglų spauda.

×

Anglijos karo ministro kalbą plačiai aiškina viso pasaulio spauda, pažymėdama, kad Anglija iš tikro esanti pasiruošusi ir dabar su vokiečiais pradėsianti kalbėti griežčiau.

LIETUVA IR VOKIETIJA

Kaip jau buvo rašyta, vasario 28 dieną Berlyne Lietuvos pasiuntinys Vokietijai ministras Škirpa įteikė kancleriui Hitleriui savo paskyrimo raštus. Ta proga „Lietuvos Aido" korespondentas Berlyne apibūdino abiejų valstybių dabartinius santykius. Įdomesnes to straipsnio vietas dedame į „Aidą", norėdami skaitytojus supažindinti su šiuo svarbiu klausimu. Red.

„Pasikeitimas Lietuvos atstovų Vokietijoje, kaip žinome, vyko kaip tik tuo momentu, kai praeitų metų pabaigoje mūsų pajūrį pasiekė įvykiai, sukėlę Lietuvos visuomenėje susirūpinimo. Jų dvasia vienu tarpu buvo gyvai pradėjusi reikštis ir Vokietijos sostinėje. Ji sunkino tam tikrą laiką abiejų valstybių santykių gerinimą.

Lietuvos atstovui įteikus skiriamuosius raštus, tam tikru atžvilgiu galutinai pabraukiamas brūkšnys ir po minimų įvykių dvasia. Min. Kazys Škirpa verčia abiejų kraštų santykių darbuotės naują lapą.

Visi atsimena, kad po praeitų metų kovo 19 d. įvykių, kurie giliai palietė visos mūsų tautos jausmus, santykiai tarp Lietuvos ir Trečiojo Reicho nors palengva, bet pastoviai ėjo geryn. Buvo susiradę net balsų dėl artimesnio bendradarbiavimo ūkio ir meno ir sporto srityje.

Lietuvos vyriausybės pastangos, kurių ji ėmėsi Klaipėdos krašto reikaluose, prisitaikindama laiko dvasiai, Trečiojo Reicho vadovybėje susilaukė simpatijų. Ši padėtis viešpatavo iki praeitų metų rugsėjo mėn., kada partijos kongrese Niurenberge, po Austrijos prijungimo, buvo paskelbtas „Grossdeutschland". Bet ir paskelbus Didžiąją Vokietiją, lietuvių vokiečių santykiai ėjo gerėjimo kryptimi.

Atsakinguose Trečiojo Reicho sluoksniuose buvo kartojama, kad Klaipėdos rinkimai turėtų eiti be agitacijos, be abiejų kraštų gerus santykius sukrečiančių šūkių. Tie sluoksniai tokį nusistatymą skelbė per užsienio žurnalistus ir viešajai pasaulio opinijai.

Deja, Klaipėdos įvykiai, susiję su rinkimais į seimelį, daug ką apvylė ne tik Lietuvoje, bet ir Trečiojo Reicho sostinėje. Kai kurių kraštutiniai nusiteikusių elementų rinkiminiai šūkiai visiškai nesutapo su lietuvių vokiečių santykių ateities gairėmis. Jie juos išmušė iš abiejų pusėse pageidaujamos pusiausvyros. Rinkiminės aistros mėgino perblokšti gerus norus ir net politinius apskaičiavimus.

Suprantama, kad esant tokioms aplinkybėms, Reicho sostinėje Klaipėdos vokiškų grupių atstovai negalėjo būti atstumti. Jiems betgi kartu buvo duota suprasti, kad šalia jų bei jų atstovaujamų grupių interesų dar esama ir visos vokiečių tautos interesų, kuriems, jei jie nori būti geri vokiečiai, turėtų būti duodama pirmenybė.

Būtų klaidinga, žinoma, nutylėti, kad ir šiandie, jau beveik trejetą mėnesių po rinkimų, Reicho sostinėje dar esama ne visiškai ignoruotinų sluoksnių, kurie Didžiosios Vokietijos sąvoką supranta lietuvių vokiečių santykiams nepageidaujama prasme. Betgi tai yra, galima sakyti, priešsrovinės jėgos.

Pozityvi abiejų kraštų santykių koncepcija sudaro bent šiuo momentu vadovaujamą veiksnį.

Prie šios krypties atmosferos stabilizavimo daug prisidėjo, be abejo, drąsus ir realus Lietuvos vyriausybės politikos nusistatymas. Jis Lietuvos ir Vokietijos santykiuose sudaro stiprumo ir pastovumo elementą. Dėl to realaus pastovumo blunka ir kai kurie Reicho sostinės veiksniai, kurie siekia įtikinti, kad nauja Lietuvos politikos koncepcija Klaipėdoje galėtų būti interpretuojama separatistinių idėjų toleravimo prasme. Lietuvos vyriausybės atsvertas ir nuosaikus realizmas susilaukia paskutiniu laiku vis daugiau simpatijų Reicho vadovaujančiuose sluoksniuose.

Reicho sostinės politiniai sluoksniai atkreipia tinkamo dėmesio į tai, kad Hitleris sausio 30 dienos savo programinėje kalboje paminėjo ir Baltijos valstybes dėl jų „džiuginančių santykių" su Trečiuoju Reichu. Šis svarbus pareiškimas, tvirtina, galėjo įvykti tik pozityviai interpretuojant dabartinę lietuvių vokiečių santykių koncepciją. Ir tat daugelį ne tik nuramina, bet jiems duoda ir pozityvų impulsą ateičiai.

Reicho sostinės spauda, Lietuvos atžvilgiu jau kuris laikas laikosi, palyginti, objektyviai. Klaipėdos reikalai, tiesa, referuojami nereališkai jautriai, tačiau nepažeidinėjant Lietuvos garbės ir interesų. Platesniuose ekonominiuose, meno ir sporto sluoksniuose matyti reiškinių, jog atgyja bendradarbiavimo mintis. Tenka tik apgailestauti, kad iš Lietuvos pusės šiam reikalui pasiryžę asmens nesusilaukia reikiamo dėmesio ir paramos.

Pagaliau, kaip mums iš gerai informuotų šaltinių tenka patirti, pats Reicho kancleris per skiriamųjų raštų įteikimą savo oficialioje kalboje pasisakė už rėmimą aiškaus tarptautinio principo aiškinant abiejų kraštų interesus. Tai yra aiškus atsakymas į Lietuvos vyriausybės realią ir aiškią lietuvių vokiečių santykių koncepciją".

PAREIŠKIMAS

Gerbiamoji Redakcija,

Prašau duoti vietos šiam mano pareiškimui. „Aido" 25 nr. tilpo dalis Kauno laikraščio „Dzień Polski" paduotos santraukos mano kalbos, kurią aš sakiau š. m. vasario 19 dieną Kaune Damijonaičio pradžios mokykloje. Dėl tos santraukos, kad ir pavėluotai, turiu pareikšti štai ką:

„Dz. Pol." santraukoje minimus klausimus aš gvildenau, bet toji santrauka paduoda tik vieną dalį mano minčių ir dar su savo pabrėžimais, kitą gi, kuri piešė tai, ko mes neturime, mini tik prabėgom, taigi bendras vaizdas nepilnas ir vienpusiškas; bet to, yra netikslumų formuluojant mano mintis, jų kai kuriuos čia atitaisau.

Vilniaus krašto lietuvių skaičių nurodinėjau iš valdiškų lenkų statistikų ir paskutinių savivaldybių rinkimų davinių, tikro lietuvių skaičiaus, paremto lietuvių tyrinėjimais, nustatyti nemėginau; atmainų po p. m. kovo 19 d. įvykių *didelių atsileidimų* nežymėjau, bet sakiau, kad lietuvių padėtis truputį pagerėjo ir kad lenkų visuomenės ir administracijos santykis pakitėjo lietuvių naudai ir parėmiau tai eile reiškinių; sakiau, kad politinės bylos likviduojamos, kad dviejuose atsitikimuose kaltinamieji išteisinta, o dviejuose jų bausta sąlyginai puse metų kalėjimo, bet, kad tos keturios bylos sudarytų bylų daugumą arba kad uždėtos bausmės būtų minimalės, netvirtinau; kalbėjau apie vyresniųjų veikėjų susikompromitavimą, bet padaviau ne kaipo savo nuomonę, tik kaipo valdžios organų pareiškimą, steigiant Mokslo Mylėtojų Draugiją; minėjau, kad administracija dabar nesudaro bylų dėl eglučių, jaunimo vakaruškų bei atsitiktinių susirinkimų pas kaimynus ir apie keletą leidimų švęsti Vasario 16 Dieną, bet netvirtinau, kad dabar visur duodama leidimai daryti susirinkimai ir pasilinksminimai; lenkų tautos nusistatymą Vilniaus klausimu apibūdinau tik iš jos atstovų ir spaudos pareiškimų, savo pažiūros nereiškiau. Yra ir daugiau netikslumų, bet, nenorėdamas būti per ilgas, apleidžiu.

Prašau priimti mano gilios pagarbos žodžius

Kun. K. Čibiras.

Vilnius, 1939 m. III.7 .d.

Redakcijos prierašas.

Mes įdėtąją „Dz. Polski" kun. Čibiro pranešimo santrauką apibūdinome, kaipo blogos valios reiškinį. Dėl šių mūsų žodžių „Dz. Polski" užsigavo ir atsikirsdamas mums prikišo „piktų papročių reiškinį". Po šio kun. Čibiro laiško, „Dz. Polski" redakcija, drįstame manyti, turės pripažinti, kad jos reporteris, vienpusiškai sutraukdamas pranešėjo kalbą, yra parodęs nemaža blogos valios. Gal „Dz. Polski" panorės šį laišką su mūsų prierašu pranešti ir savo skaitytojams...

Vokiečių veikimas

Kauno laikraštis „XX Amžius" rašo, kad prancūzų laikraštis „L'Ere Nouvelle" įsidėjo straipsnį, pavadintą „Šiaurės sudetai". Straipsnyje rašoma apie vokiečių veikimą Baltijos valstybėse—Lietuvoje, Latvijoje ir Estijoje.

„Netgi Estijoje, kur vokiečių tėra 1,5 proc., vyksta nacionalsocialistinė propaganda. Jau dabar senai vokiečių mažuma organizuota, turi savo „vyr. vadą". Šiomis dienomis Estijoje labai slaptai praėjo užsienio ir Estijos vokiečių mažumų kongresas, kurio tikslas buvo išreikalauti „tautinę autonomiją"... Estijos vokiečių kultūrinės org-jos pirmininkas nusiuntė prezidentui laišką, skųsdamasis estų kalbos pamokų padauginimu mažumų mokyklose.

Kokius galima išsirašyti Lietuvos laikraščius

Šiuo metu Lietuvos valstybėje išeina iš viso 140 įvairiausių laikraščių, daugiausia lietuvių – 124 ir kitomis kalbomis — 16.

Sprendžiant iš laikraščių pavadinimų, matyti, kad Lietuvoje leidžiama ne tik daug bendro pobūdžio laikraščių, bet ir įvairūs profesiniai.

Paskutiniu metu mūsų skaitytojai teiraujasi, kokie galima būtų išsirašyti iš Lietuvos laikraščiai. Dabar galima išsirašyti visi laikraščiai, galima juos gauti ir skaityti. Nieks to drausti negali. Kadangi šio krašto lietuvius inteligentus gali dominti dienraščiai, ir mėnesiniai žurnalai, o ūkininkus—ūkio ir šiaip savaitiniai laikraščiai, tai čia ir paduosime įdomesnius dienraščius, savaitraščius ir mėnesinius žurnalus.

Dienraščiai:

„Lietuvos Aidas" (leidžiamas kasdien du kartus: rytą ir pietų metu). Adresas: *Litwa—Lietuva. Kaunas*, Laisvės Alėja 29.

„Lietuvos Žinios" — Didelis dienraštis. Adresas: *Litwa—Lietuva. Kaunas*, Gedimino 38.

„XX Amžius"—Taip pat didelis dienraštis, leidžiamas Kaune, Duonelaičio 24.

Pastaba. Visi šie dienraščiai šeštadieniais duoda kultūros priedus.

„Vakarai" — Didelis lietuvių dienraštis, leidžiamas Klaipėdoje. Adresas: *Litwa—Lietuva*, Klaipėda „Ryto" bendrovė.

Savaitraščiai:

Ūkininkams: **„Ūkininko Patarėjas"**. Kaunas. Duonelaičio 2. **„Lietuvos Ūkininkas"** — Gedimino 38 ir **Ūkininkas.**

Bendro pobūdžio, pasiskaitymui:

„Diena", **„Sekmadienis"**, **„Darbininkas"**, **„Mūsų Laikraštis"**, **„Jaunoji Karta"** ir juokų laikraštis **„Kuntaplis"**.

Užsisakant kurį nors laikraštį užtenka parašyti: *Litwa—Lietuva, Kaunas* ir laikraščio pavadinimą.

Žurnalai:

Mėnesinių žurnalų Lietuvoje leidžiama gana daug. Labiausiai yra žinomi **„Židinys"** ir **„Dienovidis"**- Kaune ir **„Kultūra"** Šiauliuose. Moterims: **„Naujoji Vaidilutė"** ir **„Moteris ir Pasaulis"**. Abudu žurnalai leidžiami Kaune.

Iš savaitinių žurnalų, leidžiamų Kaune, tenka suminėti **„Vairas"**, **„Naujoji Romuva"** ir **„Jaunoji Karta"**.

Kas domisi lietuvių gyvenimu kituose kraštuose, tas gali išsirašyti leidžiamą Kaune dvisavaitinį žurnalą **„Pasaulio Lietuvis"**.

Pastaba. Jei kas skaitytojų norėtų užsisakyti kurį nors savo profesijos laikraštį, mielu noru galime nurodyti pavadinimus.

IGNAS ŠEINIUS 7)

JUZULIS ĖGLIS

— Ji tik liežuviu kala,—išlekia Ona atgal in savo ligonius.

— Aš nuo motinos neatstoju, namus saugau. Ne taip, kaip jūs,—dabar labiau inširsta Julė.

— Gerą darbą dirbi, Jule, — padeda jai Juzulis ranką ant peties.

Jei taip būtų padaręs tik prieš dvejetą savaičių. Julė būtų ar piktai nusijuokusi, ar šėrusi jam per pirštus. Dabar ji aprimsta. Pati nustemba, kad aprimsta. Lyg intikinančios jėgos vyras būtų švelniai jos petį palietęs.

Motina mato, kaip Juzulis visame kame pasidaręs kitoks. Išaugo per šias savaites. Tarytum, jau ir ne toks kresnas. Ir jo giedri šypsena, kuri anksčiau tik priminė gerą, taikingą bernioką, dabar galinga jėga, intikinančiu vyriškumu dvelkia.

— Tepadeda jam Panelė Švenčiausia, teapsaugo jį Viešpats Dievas,—kužda sau Ėglienė.

— Juzuli, Marytė ateina!—pastebi staiga motina, pamačiusi pro langą.

Anksčiau juokdavosi, kad jis buvo pamėgęs už save didesnę ir iš pažiūros rimtesnę mergiotę. Ir Marytė, gal būt, daugiau juokais imdavo jo meilę, dabar, kai tik patrinka, kad kada namon sugrįžta, ateina pati.

Juzulis išeina pasitikti.

Prieangyje Marytė plačiomis akimis peržvelgia Juzulį nuo kojų iki galvos.

— Dėkui Dievui! — nieko daugiau nesako.

— Gal Jis ir toliau mane apsaugos.

Žiūri Juzulis in Marytę, pražydusią kaip pavasaris. Ją matydamas, nenori, kad pasidarytų kada šlubas ar berankis. Jo nugara perbėga šiurpas.

Vidujiniu mostu papurto galvą:

— „Ką aš čia stoviu ir tokius niekus galvoju? Yra reikalų, dėl kurių vyras ir galvos netekt ne bijo".

Vis dėlto jo akys pasineria jos akių gilioje mėlynėje. Stveria jos rankas:

— Ar tu, eidama gulti, pasimeldi kada dėl manęs?

— Kas vakarą meldžiuosi, bijau užmigti. Tik mama randa mane lovoje klūpant ir miegant, — šypterėja Marytė.

Ar nenuostabi ji, ta Marytė. Dėl jos kažin ką padarytų, kad tik būtų jos vertas!

— Bukštuolis taip pat dar sveikas? — rūpi Marytei.

Juzulis siūlo jo pažiūrėti.

Nueina abu arklidėn. Bukštuolis sužvengia išgirdęs Juzulio žingsnius per pavartę, atgręžia galvą.

Marytė glosto jo nugarą, o Bukštuolis kramto avižas, skubina. Lyg numano, kad atgal, miškuosin reikės skubint.

— Juzuli, aš noriu drauge su tavim. Aš rimtai, — atsigrįžta Marytė. — Jei nenori duoti man šautuvo, duok kulkosvydį. Žinau, kaip reikia su juo apsieit. Tu nesijuok, Juzuli.

Juzulis nesijuokia. Jam švysterėja mintis:

— „Smarkiai kirstų ginklas greta Marytės!"

— Tau žmonių daugiau reikia, bolševikai supa.

— Lik namie, Maryt. Slaugyk sužeistuosius. Jiems greičiau pagyti reikia tavo spindinčio žvilgsnio ir tavo švelnios rankos.

Marytė sutinka, kad čia taip pat nemažas darbas. Kai išlydi Juzulį, visomis mintimis su juo išjoja. Jai nesužvilga akyse ašara, ji tvirta. Ji neabejoja, kad Juzulis laimės.

Bet kai guls pavargus, vis dėlto karštai melsis dėl jo. Kol užmigs klūpėdama. Sapne bus su juo. Lydės jį, savo krūtine dengs.

VI.

Pats nejusdamas, Juzulis Ėglis pasidarė viso sąjūdžio vadas. Savaime taip susidėjo.

Netrukus paaiškėjo žmonėms, kad bolševikų susirinkimą susprogdino ir Gervydiškį paėmė Juzulis pats vienas. Patiko žmonėms, kad nesigyrė. Todėl jo žygis, eidamas per lūpas, virto gyva herojiška legenda. Ir dabar, kai tik kur įvyksta kas, kur Juzulis parodo drąsą ar sumanumą, bematant nuaidi skambiu garsu per visas tris parapijas. Ir aidas eidamas nedilsta, o didėja. Prasiskverbia pro raudonąsias linijas, plinta toli aplink, pakurdamas žmonėse viltį. Atsiliepdami iš anapus atlekia, neretai raiti, nauji berniokai. Paviniui ir būriais.

Turi Juzulis savo būriuose tarnavusių kariuomenėje ir net keletą puskarininkių. Vieną smarkų ketvirto kurso klieriką, Juozą Kuodį. Jie vadovauja paskiriems būriams ir kuopoms. Juzulis nesideda vadu. Tik kur reikia, pats pirmas eilėje. Ar pėsčias, ar pasibalnojęs Bukštuolį. Tik kad visi laiko jį vadu. Net kare kiek patyrę puskarininkiai, net vyresni klausia jo patarimo ir, atrodo, noriai skaitosi su jo valia. Gal todėl, kad, kur jis ryžtas, visi nesustabdomai seka paskui. Nes kur jis tik pasisuko, lyg plėšrus vanduo pralaužtų užtvarą.

Kad taip visi in jį žiūri, keistoka atrodo Juzuliui. Juk jis nieko nei baisaus, nei keisto nepadarė. Pats eina pavojun, kad mato — visas kraštas, tik nepriklausomybę atgavęs, skęsta pavojuje. Jaučias kaip žmogus, kuris lekia gesinti naujai pastatytų namų gaisro.

Gal kiek daugiau. Pasąmonėje jį traukia noras išbandyti savo jėgas, smagu pasiekti, ko pats iš savęs nelaukė. Keista, kad jo dar nepataikė. Norėtų pajusti, kaip jaučia tie, kurie miršta. Ir nenumirti.

Juzulio būriai išslapstyti miškuose. Daugiausia raistuose, neprieinamesnėse vietose. Turi dabar penkius būrius po 200, po 300 žmonių. Ir kelioliką smulkių, nuolat judančių kuopų po penkiolika, po dvidešimt vyrų. Ginklų pakanka, šovinių taupant ligi kol netrūksta. Vis dėlto žmonės, lyg ką nujausdami, laiku prisimainikavo iš besitraukiančių vokiečių. Maisto, nors ir sunkus pavasaris, dar galima gauti. Visi savi žmonės. Tėvai nevalgydami atiduoda vaikams ar giminėms.

Vis didesnio rūpesnio turi Juzulis ir jo puskarininkiai su naujai, iš toliau, iš anapus ateinančiais. O gal tyčia pasiųsti? Iš visai niekam ar mažiau pažįstamų pradžiai atimami ginklai, jiems duoda kasti apkasus, urvus, taisyti spygliuotas užtvaras, gaminti valgį. Gal koks ir tikrai toks pasitaiko. Tik, tur būt, ir toks, jausdamas nuoširdžią ir karingai patrauklią aplinką, pagaliau, išgirsta savos jaunos lietuviškos širdies balsą. Ir pamiršta, ko buvo pradžiai atėjęs.

Juzulis prasimanė, prisimindamas vyresniojo brolio Adomo istorinius gimnazijos pasiskaitymus, investi saviesiems, be drausmės, ir pavyzdingą gyvenimą. Negerti, nerūkyti, nieko neskriausti, tarp savęs broliškai sugyventi.

— Mes visi esame dabar kaip bažnyčioje. Nuo mūsų kiekvieno gali pareiti viso mūsų švento darbo išeitis. Rūkydamas kas dienos metu, nesusilaikys ir naktį,— degtuko brėžtelėjimu išduos mus. Kas kiek išgers, sumažins savo atsargumą. Kam reikia pasidrąsinti prieš ugnį ir kardą, tegul geriau eina namon ir nors naktimis dirba savo laukus. Kas ką blogo padarys, — supranta, kad visiems mums atsilieps. Mums gi reikia visų mūsų žmonių meilės ir paspirties. Kovos laukas yra gyvenimo ir mirties šventykla.

(B. d.)

Eug. Pačeli Lietuvos atsistatymo metu

Šio mėn. 8 dieną Kauno dienraštyje „XX Amžius" buvo įdėti įdomūs A. Stulginskio (buv. Lietuvos prezidento) atsiminimai apie jo susitikimą su arkivyskupu Pačeliu (dabartiniu Popiežiumi Pijų XII), kuris 1917 — 1920 metais buvo Vatikano nuncijumi Miunchene.

A. Stulginskis buvo nuvykęs pas nuncijų svarbiais reikalais ir savo kelionę taip aprašo:

„1917 m. Lietuvos Konferencija Vilniuje išrinko Tarybą iš 20 asmenų ir pavedė jai milžinišką uždavinį—atstatyti nepriklausomą Lietuvą. Visos Tautos remiama, kad ir sunkiomis sąlygomis, Taryba drįso imtis to sunkaus ir atsakingo darbo. Savaime suprantama, kad Taryba, darydama įvairius valstybinio pobūdžio planus, negalėjo apsilenkti ir su Bažnyčios reikalais Lietuvoje, tuo labiau, kad lietuviai anuomet turėjo daug ir labai daug kuo pasiskųsti. Juk niekam nepaslaptis, kad Lietuvos tautinį judėjimą pasistengdavo mūsų „gerieji bičiuliai" pavaizduoti Romoje tam tikroje šviesoje ir tai truko ilgai. Tai jaučiama būdavo net tada, kai Lietuva jau gyveno visai nepriklausomu valstybiniu gyvenimu. Su priešingomis mūsų Tautai įtakomis buvo pradėta kovoti dar prieš Tarybos laikus.

Taryba taip pat stojo į tą kovą išeidama ne tik iš tautinių, bet ir iš valstybinių sumetimų. Ir tą ilgą kovą Lietuva pagaliau 1926 metais laimėjo nenuilstančių pastangų, didžiojo pasišventimo nepaprastos įtakos ir takto didžiojo lietuvio ir šveno vyro, kokį Lietuvai buvo lemta turėti, arkiv. Jurgio Matulevičiaus dėka.

Karščiausios kovos dėl lietuvybės, kaip žinome, ir prieš Didįjį karą ėjo Vilniaus kr. bažnyčiose—kiek ten skųstasi, peštasi. Vyskupijos valdžia lietuviams atrodė šališka. Okupacijos metu Vilnius vyskupo neturėjo.

Savaime suprantama, kad Taryba, Vilniuje gimusi, iš Vilniaus plėsdama savo veiklą, negalėjo nesisieloti lietuvių bažnytiniais reikalais Vilniaus vyskupijoje. Už tai 1917 m. gruodžio mėn. 14 dieną Taryba nuodugniai apsvarstė lietuvių padėtį Vilniaus vyskupijoje ir nutarė tuo reikalu atitinkamu memorialu kreiptis į šventąjį Tėvą.

Memorialą sudaryti pasiūlyta komisijai iš A. Smetonos, Vl. Mirono, A. Petrulio, dabartinio vysk. J. Staugaičio ir K. Šaulio. Bet dviem pastariejiem atsisakius, išrinkti A. Smetona, Vl. Mironas ir Petrulis. Ilgai debatuota, kokiu būdu minėtą memorialą įteikti. Galop nusistatyta tam reikalui išrinkti specialią delegaciją, kuri įteiks tą memorialą Popiežiaus Nuncijui Miunchene, nes Berlyne tuomet Nuncijaus nebuvo. Į tos tatai delegacijos sąstatą įėjo p. A. Smetona, A. Petrulis ir aš. Prisipažįstu, kad mane šis uždavinys labai džiugino, nes įdomu buvo pavažiuoti, pamatyti platesnis pasaulis — Berlyną, Miuncheną, šv. Tėvo atstovą. Bet reikia žinoti, kad toksai išvažiavimas nebuvo lengvas, nes vokiečių instancijos tokius leidimus iš Lietuvos išvažiuoti, kad ir į Vokietiją, labai ilgai ir nuodugniai svarstydavo ir toli gražu nevisuomet patenkindavo.

Taigi 1917 m. gruodžio 28 dieną p. A. Smetona ir aš išsirengėme į Berlyną

Berlyne teko susitikti su įtakingu anuomet Centro lyderiu M. Erzbergeriu.

Savo nepaprastu Lietuvai palankumu jis stačiai mane stebino. Jis žinojo, kokiais reikalais mes Miunchenan važiuojame, todėl davė mums rekomendaciją pas Nuncijų, tuomet arkivyskupą E. Pačelį. Erzbergerio rekomendacijos tuomet buvo labai svarios. Naujus metus, prisimenu, sutikome vaišėse pas gen. Hofmaną. Jis tagi buvo laikomas lietuviams palankus, bet Erzbergeriui toli, labai toli neprilygo. Tiesa, jug juoda dvasia visur kartu su mumis buvo žinomas baronas Roppas. Jis net dėjosi lietuviu esąs. Bet štai nei iš šio, nei iš to, p. A. Smotana gauna žinią, kad jis privalo grįžti Vilniun, nes ten šaukiamas iškilmingas Tarybos posėdis. Tretysis delegacijos narys kun. A. Petrulis nežinia kodėl net į Berlyną neatvyko. Tokiu būdu aš bepasilikau vienų — vienas tokiai svarbiai misijai atlikti. Čia jau prasidėjo nebe džiaugsmo, o sunkaus rūpesčio dienos, tuo labiau, kad minėtoji komisija, kuriai Taryba buvo pavedusi parašyti memorandumą Vilniaus vyskupijos bažnytiniais reikalais, to memorandumo, kiek prisimenu, neparašė ir aš turėjau vykti į Miuncheną kaip ir tuščiomis rankomis, išskyrus vieną kitą dokumentėlį. Bet nieko nepadarysi, atgal negrįši, reikia važiuoti. Kelionė iš Berlyno į Miuncheną buvo labai varginanti — žiema šalta ir gili, o vagonai visiškai neapšildomi. Traukinys nebėgo tuo greitumu, kokiu jis švilpdavo ramiais laikais. Sušilti galima būdavo vagone restorane, bet tik sušilti; pavalgyti ir išgerti rekalinga kortelių.

Atvykęs Miunchenan susiradau vieną kunigą kapelioną, kurį man buvo rekomendavęs M. Erzbergeris. Jis pasirodė bemokąs gražiai lotynų kalbą. Kadangi ir aš gerokai nusimaniau tos kalbos dalykuose, tai mudviem nesunku buvo surašyti šv. Tėvui memorandumas lotynų kalba. Dėstomieji memorandume faktai man labai gerai buvo žinomi. Įdomu būtų tas memorandumas šiandien paskaityti, bet, deja, kaip daugelis raštų, taip ir to memorandumo nuorašai ir iš Tarybos, ir iš mano archyvo yra dingę.

Su priėmimu pas Nuncijų E. Pačelį vargo nebuvo, nes M. Erzbergerio rekomendacija labai plačiai atidarė man nunciatūros duris. Nuncijus gyveno gražioje viloje.

Nuncijaus šveicorius nuvedė mane į antrąjį aukštą. Nuncijus priėmė mane nedideliame, bet gražiai mebliuotame salonėlyje. Augalotas, liesas, atrodė kiek sulinkęs, apsirengęs rausvais vyskupiškais drabužiais šv. Tėvo atstovas mane labai maloniai sutiko, pasisodino netoli savęs. Atrodė, vienok lyg ir nesveikas, nes kojas laikė visuomet šiltai ant elektra šildomos paduškėlės padėjęs.

Pasisakiau, kad esu Lietuvos Tarybos narys, atvykau iš Lietuvos Tarybos siųstas pas jį labai svarbiais atstatomos valstybės ir Bažnyčios reikalais. Tąja proga pažymėjau garbingą ir svarbią Lietuvos valstybės praeitį. Man pastebėjus, kad tokiu svarbiu reikalu buvo išsirengusi delegacija pas Jo Ekscelenciją, bet netikėtai delegacijos nariai buvo atšaukti iš Berlyno į Lietuvą labai svarbiais šalies reikalais, Nuncijus kažkodėl nusišypsojo. Gal jis buvo kieno nors painformuotas ir žinojo okupacinės valdžios daromus triukus, nes p. A. Smetona buvo vokiečių iškvietalautas į Vilnių neva tai Tarybos posėdžiui, bet iš tikrųjų jokio Tarybos posėdžio nesirengta daryti.

Kalbėjomės vokiečių kalba. Nuncijus mane labai atidžiai išklausė, priėmė iš manęs memorandumą, žadėjo persiųsti šv. Sostui, žadėjo mūsų reikalus paremti. Apskritai, rodė mums labai daug palankumo. Audiencija truko daugiau kaip valandą.

Atsisveikinant mane palaimino ir aš nepaprastai nustebau, kad nepaisant šalto oro, nes tuomet buvo labai šalta žiema, buvo šalta ir Miunchene, mane išlydėjo lyg artimą draugą laiptais į apačią, kur kabojo mano bekeša (kuri skliausteliuose pasakius, dideliu reprezentaciškumu nepasižymėjo). Galop man pasidarė labai drovu, kad Ekscelencija padavė man bekešą ir padėjo apsivilkti.

Kokios pasėkos buvo to mano vizito ir mano memorandumo, nesiimu spręsti. Žinau, kad tais reikalais ir daugiau buvo klabenta ir gali gale tų pačių metų rudenį mes vis dėlto susilaukėme Vilniuje vyskupo J. Matulevičiaus".

Diplomatų medžioklės

Kai kurie prancūzų laikraščiai dar vasario mėnesį pradėjo skelbti įvairius pranašavimus, kad šį pavasarį Europoje kilsiąs karas Vienas jų nurodė net tikslią karo pradžią, kovo 6 dieną. Tačiau, kaip matome, pranašavimai neišsipildė. Galima drąsiai tvirtinti, kad šio pavasario besiartinančias grožybes dar praleisime ramiai. Tuo tarpu Europoje niekas neišdrįs pakelti ginklo, nes dar karinės jėgos tinkamai neparuoštos. Žinoma, jau ir artimiausiomis dienomis galime susilaukti didesnių politinių įtempimų, nesusipratimų. Tačiau dar daug yra priemonių visus diplomatinius puolimus atremti derybomis, konferencijomis, kaip ir šiol buvo daroma. Opiausi klausimai, kurie kelia nerimą, dar taip labai nepaaštrėjo, kad jau ir Čemberlenas su savo lietsargiu nesitengtų apsaugoti nuo sprogimo. Prancūzų—italų nesantaika neaštrėja, Ispanijos naminis karas pamažu gesta, kolonijas grąžinti Vokietija iki šiol griežtai irgi dar nepareikalavo, Italijos — Vokietijos ekspansija Rytuose kiek atslūgo. Žodžiu, visi jautriausi būsimo karo židiniai tuo tarpu dar nėra taip labai paaštrėję, kad dėl jų galėtų kilti ginkluotas susirėmimas.

Bet politinėje arenoje gyvumas nesumažėjo. Politikų kelionės, pasitarimai, susitikimai nuolat vyksta. Vienos valstybės siunčia savo ministrus, kitos per ambasadorius, pasiuntinius ir kitokiais būdais tariasi, derasi, prikalbinėja vieni kitus. Tų tylių, slaptų pasitarimų ligos viešai nežinome. Jų neskelbia. Žinome tiktai viešąsias ministrų kalbas, pasakytas per priėmimus, prie vyno stikliuko. Bet tos viešos kalbos yra visos panašios, pilnos gražių žodžių, bet tuščios savo turiniu. Ar pasitarimai pavyko ar nepavyko, kalbose reiškiama daug simpatijų, karštų jausmų, prisirišimo, pagarbos ir t. t.

Štai neseniai Varšuvoje lankėsi ministras Čianas. Jis priimtas buvo iškilmingai, gražiai vaišintas ir išlydėtas labai meiliai. Priėmimų metu pasakytos kalbos vertė manyti, kad abiejų valstybių užsienio politikos vairuotojai susitarė visais klausimais. Tikrumoje yra kitaip. Ministrui Čianui buvo svarbu išaiškinti šie klausimai: 1) Kokie Lenkija laikytųsi kilus tarp Italijos ir Prancūzijos konfliktui dėl Viduržemio jūros, Korsikos ir Tuniso, 2) koki Lenkijos santykiai ir tikslai Dunojaus baseine, 3) kolonijų klausimas ir 4) ar Lenkija nesutiktų prisidėti prie „Prieškomunistinio pakto".

Jau dabar aišku, kad Lenkija dėl pirmo klausimo pareiškė neutralumą, o gal net palaikė prancūzų pusę, nes Lenkija nori pildyti savo pažadėjimus Prancūzijos atžvilgiu. Dunojaus baseine Lenkija priešinga perdideliam Vokietijos įsigalėjimui. Kolonijų Italija Lenkijai neduos, nes pačiai jų per maža, o iškovoti irgi neišskovos. Šiuo atveju Lenkija gali daugiau laimėti eidama su Londonu—Paryžium. Prie pakto prieš Maskvą prisidėti nėra jokio reikalo, o juo labiau, kad Lenkija su Maskva sueina į glaudesnius santykius.

Visai kitaip yra su antru Varšuvos svečiu, Rumunijos min. Gafenku. Rumunija, kaip ir Lenkija, stovi ant kelio, kuriuo pasiryžęs žygiuoti Hitleris į Rytus. Geležinės gvardijos teroras ir buvo pirmas mėginimas nušluoti Rumuniją nuo to kelio. Pavojus iki šiol nesumažėjo. Dėl to ir svarbu šioms valstybėms sudaryti barjerą prieš ekspansiją. Oficialiai Rumunija su Lenkija norėtų sudaryti lyg ir sąjungą (Lenkija, Rumunija, Jugoslavija, Bulgarija, Graikija, Turkija ir gal Pabaltijo valstybės), kuri neutralizuotų Maskvą ir Berlyną. Šis momentas dabar tiems sumanymams vykdyti yra patogus. Jį paremtų ir Londonas, Paryžius. Dėl to, atrodo, Gafenku Varšuvoje daugiau laimėjo.

Šios dvi diplomatinės medžioklės rodo, kad kytų Europoj tam spirtis prieš Rymo — Berlyno ašį. Jeigu dar prisiminsime, kad ir gen. Frankas pradeda nuoširdžiau kalbėti su Paryžium ir Londonu ir kad Burgosan ambasadoriais vyksta didelį prancūzų ir anglų autoritetai, tai teks padaryti išvadą, kad Hitleris su Musolinių šiuo metu atsidūrė nelabai patogioje pozicijoje. Dėl to jie iki šiol nepareiškė savo pretensijų prie kolonijų ir Viduržemio jūros. Laikas dirba judviej nenaudai. Londonas ir Paryžius pradėjo didelę ekonominę akciją prieš Berlyną ir Rymą, be to, ir toliau labai smarkiai ginkluojasi. Šiaurės Amerika vis labiau artinasi prie Londono ir Paryžiaus. Šie faktai sunkina Vokietijos ir Italijos padėtį, o stiprina taiką. *J.*

KORESPONDENCIJOS

Brėslaujos apskr.

Pelekai, Apso valsč. *Dar dėl bažnytinių pamaldų.* Kaip „Aido" 19(101) Nr. buvo rašyta, į mišrią Pelekų parapiją yra atsiųstas klebonauti kun. Zabludovskis, kuris visai nemoka kalbėti lietuviškai. Iki šiol buvusieji Pelekų parapijos klebonai visi mokėjo lietuviškai. Du paskutinieji buvo kun. Skardinskas ir kun. Rudzinskas. Kun. Skardinskas per 7 metus lietuviams patarnaudavo kalbėdamas lietuviškai. Jis šventadieniais lietuviškai skaitydavo Evangeliją ir sakydavo lietuviškus pamokslus. Metinėse šventėse lietuviai dar galėdavo ir lietuviškai pagiedoti. Kun. Rudzinskas lietuviams buvo nepalankus, bet ir jis nors Evangeliją lietuviškai paskaitydavo, taip pat galėdavo lietuviškai klausytis išpažinčių, teikti krikštą, šliūbus ir kt.

Dabar, atvažiavus kun. Zabludovskiui, bažnyčioje jau nieko nebegirdėti lietuviškai. Pradžioje buvo manyta, kad kun. Zabludovskis lietuviškai mokąs, tik nenorįs kalbėti. Bet kai buvo pas jį nuėjusi lietuvių delegacija ir paprašė, kad jis savo, kaip klebono, pareigas lietuviams atlikdinėtų lietuviškai, tai jis, pareiškė, kad jis esąs lenkas, *lietuviškai kalbėti ir sraityti nemokąs ir todėl nei krikšto, nei šliūbų lietuviškai neteikšiąs. Anot jo, jeigu jis, nemokėdamas lietuvių kalbos, Evangeliją skaitytų lietuviškai, tai jis viešai išjuokdinėtų Dievo žodį.*

Ryšium su tuo šio mėnesio 5 d. Pelekų parapijos lietuvių delegacija nuvežė ir įteikė Vilniaus arkivyskupui prašymą, kad jiems duotų kitą lietuviškai mokantį kleboną ir kad vėl sugrąžintų anksčiau buvusią pamaldų tvarką bažnyčioje.

To prašymo nuorašas buvo įdėtas „Aido" 29(111) Nr. *Šermukšnis*

Suvalkų apskr.

Seivai. *Valsčiaus tarybos rinkimai.* Seivų valsčiaus taryba buvo renkama šio mėnesio 2 d. Lietuviai buvo sudarę savo atskirą sąrašą. Tuo būdu buvo du sąrašai ir įvyko balsavimas. Rinkikų buvo apie 300, iš jų apie 140 lietuvių, visi kiti — lenkai, rusai, žydai ir vokiečiai.

Su širdgėla tenka pažymėti, kad čia lietuvių tarpe vienybės nebuvo. Todėl vieni balsavo už lietuvių, kiti už kitataučių sąrašą. Iš 140 lietuvių rinkikų už lietuvių sąrašą balsavo tik 50 asmenų.

Iš viso į tarybą išrinkta 16 tarybininkų, jų tarpe tik 4 lietuviai, o turėjo būti lietuvių išrinkta mažiausia 9 žmonės.

Tai nedovanotinas lietuvių atsilikimas. *Alvydis.*

Andriejavas. *Išrinkta valsčiaus taryba.* Kovo mėn. 1 d. Andriejavo valsčiuje įvyko valsčiaus tarybos rinkimai. Buvo sudaryti du kandidatų sąrašai. Juos sudarė nelietuviai, bet lietuviai į abudu sąrašu įstatė atitinkamą skaičių savo kandidatų. Rinkikų iš viso valsčiaus buvo apie 147 asmens, iš kurių buvo apie 70 lietuvių. *Rinkimuose lietuviai d·ilyvavo visi vieningai ir balsavo tik už savus lietuvius kandidatus.* Iš lietuvių tarybon išrinkti šie asmens: P. Uzdila iš Kraivėnų, A. Liutinskas iš Vaičiuliškių, J. Jankauskas iš Trumpališkio, V. Žukauskas iš Budzisko, J. Šlovikas ir D. Valinčius iš Kalinavo. Tuo būdu Andriejavo valsč. taryboje iš 12 tarybininkų bus ir 6 lietuviai. Į pavaduotojus pateko iš lietuvių: V. Puzauskas ir V. Žilinskas iš Vaičiuliškių, J. Kraužlys iš Kraivėnų ir V. Radišius iš Vaiponios kaimo.

Lietuviai rinkimais patenkinti. Andriejavo valsčiaus lietuviai tenka pagirti už vieningumą ir tautinį susipratimą, kurį parodė per šiuos rinkimus. *Alvydis.*

Punskas. *Pieno perdirbimo bendrovės susirinkimas.* Vasario mėn. 26 d. Punske mokyklos salėje įvyko Ožkinių pieno perdirbimo bendrovės metinis narių susirinkimas. Susirinkime dalyvavo beveik visi nariai. Pranešimą apie 1938 m. pieninės veikimą padarė inž. J. Pajaujis. Jis pranešė, kad 1938 m. pieninė perdirbo 304 624 litrus pieno, iš jo pagaminta 12.946 kg. sviesto, vienam kg. sviesto pagaminimui sunaudota 25,5 litrai pieno arba 844,4 rieb. vienetų. Apskritai, per ištisus metus mokėta už 100 litrų pieno apie 10 auks. 27 skat., o už riebumo vienetą mokėta po 2,66 skat. Pieninė už pieno produktus padarė 35.512,77 skat. apyvartos. Nariams už pieną išmokėta 29.505 auks. ir 99 skat.

Dabar Ožkinių pieno perdirbimo bendrovė turi 390 narių, kurių pajai sudaro 4.640 auks. *Omegos Draugas.*

Viln.-Trakų apskr.

Varėna. *Ir čia klebonas nemoka lietuviškai.* Varėnos parapija yra beveik vienų lietuvių gyvenama. Nelietuviai gyvena tik miestelyje ir vienur kitur prie geležkelio.

Dabar čia yra atsiųstas klebonauti kun. V. Bronickis. Jis lietuviškai nemoka. Evangeliją šiaip taip perskaito, lietuviškus pamokslus sako susirašęs į lapelius. Jis taip skaito, kad lietuviai visai negali suprasti.

Naujas klebonas ir naują tvarką nori įvesti. Vos atvažiavęs tuojau pašalinolietuvį vargonininką ir dabar ieško lenko. Be to, dabar ragina parapijiečius įtaisyti naujus vargonus. *Parapijietis.*

Švenčionių apskr.

Rusališkė, Švenčionių vals. *Neleido pirkti žemės.* Rusališkėje gyvena vieni lietuviai. Jie gyvena gana skurdžiai, nes beveik visi yra mažažemiai, dauguma turi vos po 2—4 ha žemės.

Pereitais metais rusališkiečiai nutarė savo kaimą suskirstyti į viensėdžius. Ta proga prašė Švenčionių apskrities Žemės Ūkio Įstaigą (Urząd Ziemski), kad leistų jiems nusipirkti iš komasacijos valdinės žemės, kuri yra čia pat prie jų kaimo. Švenčionyse rusališkiečių prašymas buvo išspręstas teigiamai. Ūkininkai tikėjosi, nors per didžiausius vargus, pagaliau pagerinti savo gyvenimo medžiagines sąlygas. Dabar kovo 1 d. vietos ūkininkai: Nikodemas Gulbinis, Stasys Kurpė, ir Mykolas Gumbinis, gavo iš Vilniaus vaivadijos raštą (Nr. S. P. 1612/39), kuriuo pranešama, kad jiems žemės nusipirkti neleidžiama. *Š. K.*

Lydos apskr.

Žirmūnai. *Likvidatorius ir čia reikalauja skolos* Šių metų sausio mėnesį čia atsiųstas uždarytos Vilniaus Lietuvių Labdarybės Draugijos likvidatorius J. Švedo raštas Nr. 1049L/39, kuriuo pranešta, kad buvęs Lietuvių Labdarybės Draugijos bendrabučio auklėtinis Vincas Dailydka esąs skolingas šiai draugijai 54 dolerius arba 270 auksinų. V. Dailydka nusiuntė likvidatoriui savo paaiškinimą, kad jis neturįs jokių skolų.

Dabar V. Dailydka vėl gavo likvidatoriaus raštą Nr. 132/L/39, kuriame pažymima, kad V. Dailydka klysta, tvirtindamas neturįs skolų. Bet šį kartą praneša, kad jis Labdarybės Draugijai esąs skolingas 55 dolerius arba 270 auks.

Likvidatorius reikalauja tuos pinigus jam atsiųsti. Kaip lengvatą darydamas, sutinka priimti pinigus dalimis — ratomis. Jeigu pinigų neatsiųstų, likvidatorius grasina teismu. *Ąžuolas.*

KRONIKA

A. a. Liudvikas Abramavičius

Šio mėn. 9 dieną mirė ilgametis lenkų kalba leidžiamo dvisavaitinio laikraščio „Przegląd Wileński" redaktorius a. a. Liudvikas Abramavičius, 64 metų amžiaus.

Pirmas atsilankymas

Naujai įsteigtos Lietuvių Mokslo Mylėtojų Draugijos valdybos nariai—pirmininkas A. Juškevičius, V. Martinkėnas, M. Kraužlys ir V. Žilėnas—kovo 8 d. buvo atsilankę uždarytos Lietuvių Mokslo Draugijos patalpose ir apžiūrėjo tos draugijos turimus rinkinius. Tai buvo naujos Lietuvių Mokslo Mylėtojų Draugijos valdybos narių pirmas vizitas uždarytai Lietuvių Mokslo Draugijai.

Kartu su valdybos nariais buvo uždarytos draugijos likvidatorius Prokopčukas ir vaivadijos konservatorius Kieškovskis.

Dabar Lietuvių Mokslo Mylėtojų Draugijos valdyba svarsto klausimą, kokiu būdu perimti senos draugijos turtą: ar visa tiksliai patikrinus ir surašius, ar iš akies, taip, kaip jis yra valdinių kuratorių pertvarkytas.

Dėl atsakymų į teisinius paklausimus

„Aido" redakcija gauna daug paklausimų įvairiais reikalais. Kaip žinia, į tuos paklausimus visuomet būna atsakoma „Aido" priede „Ūkininke".

Dabar pranešame, kad *nuo šiol bus atsakinėjama „Aido" priede „Ukininke" į teisinius, ūkinius ir kitus pokl usimus tik „Aido" prenumeratoriams.*

Tad kas nori pasinaudoti mūsų laikraščio patarnavimu, prašome pirmau jį išsirašyti.

Vilniaus miesto tarybos rinkimai

Spaudoje pasirodė žinių, kad netrukus bus paleista dabartinė Vilniaus miesto taryba ir bus paskelbti naujosios tarybos rinkimai. Vilniaus magistratas naujiems rinkimams jau seniai ruošiasi.

Iš Švenčionių lietuvių gyvenimo

Šio mėnesio 5 dieną įvyko Švenčionyse lietuvių mergaičių ir vyrų Katalikiškosios Akcijos Sąjungos skyrių narių susirinkimas. Dek. kun. J. Dubietis, atidarydamas susirinkimą, pasakė turiningą įžanginę kalbą, pažymėdamas paskutiniuosius katalikiškame pasaulyje didelius įvykius: Popiežiaus Pijaus XI mirtį ir naujojo Popiežiaus išrinkimą. Pagerbus Popiežių Pijų XI atsistojimu, buvo apibūdinta Jo kilni asmenybė ir veikla.

Kartu buvo paminėtas ir šv. Kazimieras. Kalbėdamas apie šv. Kazimierą, dek. kun. J. Dubietis ragino jaunimą skaityti vertingas knygas, lavintis ir eiti doru, Kristaus mokslo rodomu keliu.

Po to buvo Marytės Šimaškevičiūtės, Lionės Kvidzevičiūtės deklamacijos ir mokyt. Broniaus Slieko paskaita: „Šv. Kazimieras ir mes". Prelegentas savo paskaitoje trumpai, bet vaizdžiai nupasakojo šv. Kazimiero gyvenimą, pastebėjo mūsų jaunimo trūkumus ir suminėjo idealus, kurių mūsų tauta ir žmoniškumas iš jaunimo reikalauja.

Laisvuose sumanymuose buvo nutarta Velykų šventėms suruošti vaidinimą. Susirinkimui pasibaigus, sugiedota giesmė „Marija, Marija".

Katalikiškosios Akcijos skyrių nariams ir apskritai parapijos lietuviams gyventojams pageidaujant, dek. kun. J. Dubiečio rūpesčiu šio mėnesio 6, 7 ir 8 dienomis buvo surengtos Švenčionyse rekolekcijos. Rekolekcijas vedė iš Vilniaus atvažiavęs kun. Kr. Čibiras.

Iš Vilniaus gudų gyvenimo

Paskutiniu laiku Vilniaus gudų organizuotame gyvenime pasireiškė daugiau judėjimo. Gudų Mokslo Draugijoje ir Gudų Studentų Sąjungoje įvyko metiniai susirinkimai. Juose daryti veikimo pranešimai ir perrinktos valdybos. Mokslo draugijos valdybos pirmininku išrinktas A. Luckevičius, studentų sąjungos—U. Karol.

Taip pat posėdžiavo ir Gudų Bažnytinis Komitetas, kuris aptarė Vilniaus gudų religinius reikalus.

„Orbiso" organizuojamos ekskursijos

Lenkų kelionių biuras „Orbis" praneša, kad jis organizuoja į Kauną ekskursiją, kuri išvyksianti šių metų balandžio 7 diena ir Kaune išbūsianti 4 dienas. Užsirašyti galima iki šio mėnesio 15 dienos „Orbiso" biure, Vilniuje, Mickevičiaus g. 16 a.

Be to, „Orbis" praneša, kad Turizmo Rėmėjų Sąjungos skyrius šio mėnesio 17—21 dienomis organizuoja papigintą traukiniu važiavimą iš Vilniaus į Varšuvą. Bilieto kaina 13 auks. 50 sk.

Užsirašyti galima tame pačiame „Orbise".

Redakcijos atsakymai

Dalyviui. Apie tą patį dalyką dedame kito, kuris parašė anksčiau.

P. Karlonui. To teismo įstaigos adresas toks: Vilnius, 3 Maja, 3.

E. Paneriečiui. Šį kartą nebus įdėta. Prašome parašyti apie ką kita.

Vl. Kuolaičiui. Pernai lapkričio mėnesio siųstus pinigus gavome. Laikraštis siuntinėjamas.

Popiežius Pijus XII dėkoja už sveikinimus

Kardinolą Pačelį išrinkus Popiežiumi, jį pasveikino visos eilės valstybių karaliai ir prezidentai. Sveikino ir Lietuvos Valstybės Prezidentas Antanas Smetona.

Popiežius Pijus XII už sveikinimus visiems padėkojo. Lietuvos Valstybės Prezidentui atsiuntė tokią telegramą:

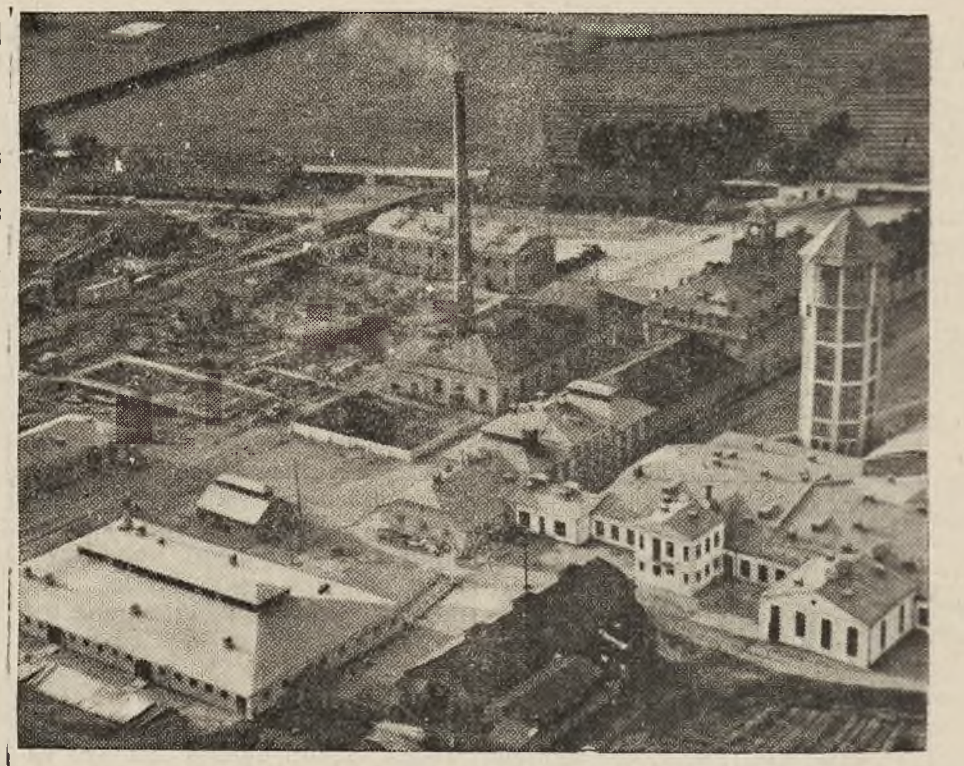
„Jūsų Ekscelencija, dėkodami už taip malonų sveikinimą, mes esame laimingi palinkėti kilniai Lietuvai ir jūsų asmeniui geriausios sėkmės. Pius P. P. XII".

KARAS ISPANIJOJE

Sukilimas vyriausybininkų tarpe buvo nukreiptas ne vien prieš Negriną ir jo vyriausybę, bet ir prieš komunistus. Sukilėliai metė šūkį: „Ispanija ispanams", — ir pradėjo kovą su svetimšaliais, o jų tarpe juk daugiausia komunistų. Komunistai pigiai nepasidavė, su jais reikėjo vesti kruvinas kautynes Madride ir kituose miestuose; ypač jie buvo įsigalėję Valencijoje. Tautinis apsiginimo Komitetas tačiau paėmė viršų.

Gen. Miaha savo atsišaukime yra pareiškęs, kad Tautinis Apsigynimo Komitetas norįs garbingos taikos. Tačiau nacionalistai reikalauja iš vyriausybininkų pasiduoti be sąlygų. Gen. Franko palaiko italai ir vokiečiai. Jų spauda įrodinėja, kad Anglijai ir ypač Prancūzijai rūpi išgauti kompromisinė taika ir turėti silpna ir pakrikusi Ispanija.

Nacionalistų lėktuvai bombardavo Madridą ir Valenciją; buvo pasiųsti maži lėktuvų būriai ir bombardavimas didelių nuostolių nepadarė. Gen. Franko paskelbė, kad nacionalistų laivynas pradeda blokuoti vyriausybininkų valdomą Ispaniją.

Lietuvos Akcinė Bendrovė „Maistas" turi penkius mėsos perdirbimo fabrikus. Čia matome vieną „Maisto" fabriką, kuris yra Kaune.

Donato Malinausko jubiliejus

Kauno spauda mini didelio Lietuvos veikėjo Donato Malinausko 70 metų amžiaus jubiliejų.

Donatas Malinauskas yra kilęs iš senos Lietuvos bajorų giminės. Aukštuosius mokslus ėjo Čekoslovakijoje, kur labai susidraugavo su čekų patriotais. Prieš Didįjį karą ilgesnį laiką gyveno Vilniuje. Čia jis kartu su kitais lietuvių veikėjais daug kovojo, reikalaujant lietuviams atskiros bažnyčios. Tos kovos eigoje D. Malinauskas išgavo iš rusų cenzoriaus leidimą išspausdinti lietuviškai (prašymą, kuris buvo įteiktas Vilniaus vyskupui). Spaudos draudimo laikais tai buvo pirmas bandymas legaliai išspausdinti Rusijos valstybės sienose lietuvišką raštą.

Be to, D. Malinauskas daug yra pasidarbavęs ieškodamas Vytauto Didžiojo palaikų. Prieš Didįjį karą jis buvo sukėlęs spaudoje didelę audrą, apkaltinęs Vilniaus kapitulą, kad ji sąmoningai išniekinusi Vytauto Didžiojo kapą, D. M. tvirtinimu esantį Vilniaus katedroje ir nuslėpusi jo kaulus.

Tą kovą jubiliatas varo ir šiais laikais. Prieš keletą metų jis savo lėšomis padirbdino brangų patvarų plieninį karstą — sarkofagą ir jį atvežė į Vilnių, būdamas tikras, kad jis, pasiremdamas dokumentais, išreikalaus, kad Vytauto Didžiojo garbingi palaikai būtų atiduoti į lietuvių rankas.

D. Malinauskas Didžiojo karo metu ir vėliau veikliai dalyvavo Lietuvių komitete nukentėjusiems dėl karo šelpti, gynė lietuvių reikalus vokiečių okupacijos laiku, buvo išrinktas į Lietuvos Valstybės Tarybą ir kartu su kitais Vilniuje pasirašė Lietuvos Nepriklausomybės aktą.

Įvairu-įdomu

Nepaprastas laikraštininko apsukrumas

Žinomas Amerikos žurnalistas Lintonas Wellsas, vieno Čikagos laikraščio bendradarbis padarė neseniai tokį žygį. „City of Honolulu" laivas plaukė iš Havajų į Los Angelesą. Pakeliui jisai užsidegė, ir tik didelės laimės dėka jo keleiviius išgelbėjo karinis transporto garlaivis „Thomas".

Laikraščio redaktorius Welsui įsakė kuo greičiausiai parūpinti išgelbėtųjų paveikslus ir pasikalbėjimus su jais. Per radiją jis iššaukė „Thomas" kapitoną ir prašė jį paimti į laivą. Kapitonas griežtai atsisakė tai padaryti, nes jo laivas kuo greičiausiai turįs nuplaukti į San Pedro.

Tada Lintonas Wellsas pasisamdė lėktuvą ir per 90 minučių nuskrido ligi „Thomas" laivo. Lėktuvas apsuko ratą, paskrido į priekį nusileido žemiau, kiek begalėdamas sumažino greitį. Kai jis teskrido apie 70 km. greitumu į valandą, o nuo vandens paviršiaus tebuvo per 20 metrų, Wellsas iššoko. Jis buvo apsivilkęs odiniais, kamščiu pamuštais drabužiais, bet smūgis į vandenį vistiek buvo toks smarkus, kad jis neteko sąmonės. Kai atsigavo, lėktuvas jau buvo dingęs, bet užtat „Thomas" buvo nuleidęs valtį, kur jį ištraukė ir įkėlė į laivą.

Kapitonas, sužinojęs, koks čia paukštis, norėjo uždaryti jį į daboklę, bet Wellsas sumaniai išsuko uodegą ir išsiderėjo leidimą pasikalbėti su išgelbėtaisiais. Jis padarė eilę nuotraukų, o po to kapitonas jį net pasikvietė pas save į kajutę stiklelį išmesti.

Wellsas kvietimą maloniai priėmė, pasistiprino, išgėrė, užkando. Po to jis žvilgterėjo į laikrodį, at siprašė ir išbėgo į blikti. Tenai jis pamatė tai, ko buvo laukęs: lėktuvas jau buvo grįžęs ir suko ratą aplink laivą. Nieko nelaukęs, Lintinas Wellsas peršoko per relingą ir dingo bangose. Išnėręs į paviršių pamatė, kad hidroplanas jau buvo nusileidęs už kokio šimto metrų nuo jo. Jis priplaukė prie lėktuvo, ir piloto padedamas, įsirepečkino į vidų. Iš lėktuvo jis matė, kaip „Thomas" laivo kapitonas grūmojo jam kumščiu ir baisiai keikėsi, dėl visa pikta jis dar nufotografavo siuntantį kapitoną ir nuskrido sau.

Po trijų valandų reportažas ir nuotraukos jau buvo atspausdintas. „Thomas" į San Pedro teatplaukė tik kitą rytą. Tik tada kiti Wellso kolegos gavo pasikalbėti su išgelbėtaisiais.

Vis dėlto Lintonui Wellsui teko savaitę kitą pagulėti ligoninėje: nėra toks jau paprastas dalykas šokinėti iš lėktuvo ir tuoj pat iš laivo į jūrą.

Naujausias šokis — avių išradimas

Dabar madoj naujas šokis vadinamasis „Lambeth - walk". Truputis polonezo, truputis negrų „tam-tam", truputis vengerkos.

Pats žodis „Lambeth - walk" reiškia avių pasivaikščiojimą. Daugelis mano, kad šokis kilo iš Anglijos, bet tai klaidinga nuomonė. „Lambeth walk" kilo iš Australijos.

Visi, tur būt, žino, kad Australijoje yra auginamos didžiulės gyvulių bandos, kurių didelę dalį sudaro avys. Bandos ganosi neaprėpiamose lygumose, o jas saugoja piemenys. Nors australai piemens nėra kokie vaikai piemengaliai, bet ir jie susigalvoja visokiausių „pramogų". Būdingas jų patprotys vaikščioti nenormaliai (ar tai nusižiūrėjimas į avis!). Jų žingsnis, tai kaip tik Lambeth walk žingsnis. Jie eina pirmyn, apsisuka, pastypčioja, paploja rankomis, kad pabaidytų bėgančias šalin avis.

Tai, be abėjo, sudomino žmones, kurie ieško ir pateikia naujenybių. Ot, ir susikombinavo „Lambeth-walk"! Žinoma, jam pritaikė atitinkamą muziką, pridavė „skonio", ir pradėjo Lambeth - walkas savo kelionę aplink pasaulį, pirmiausiai nuo Londono.

Dabar „Lambeth - walką" šoka ne tik Paryžius, Berlynas, New Yorkas, bet ir mažiausieji miesteliai, kurių moksleivija, ar jaunuomenė turi bent truputį ryšio su didmiesčiais.

Per kurį laiką „Lambeth - walkas" nusibos, sunku pasakyti. Daugelis jam pranašauja greitą galą, kiti geresnį pasisekimą. Bešališkai vertinant, mūsų šokiuose yra daug gražesnis.

Balionai miestams saugoti

Vienas Vokietijos laikraščių rašo apie pririšamųjų balionų svarbą miestams ir pramonės centrams saugoti nuo orinių puolimų. Laikraštis pabrėžia, kad tinklas balionų, aprūpintų, neregimomis vielomis pasiekiančių kelių kilometrų aukštį, turi sulaikyti bet kokį lėktuvą. Berlyniečiai netrukus susipažins su ta nauja ginklo rūšimi per platesnius masto bandymus, kurie bus surengti Berlyne.

Kai Europa puls Ameriką

Jau buvo rašyta apie didelį demokratinių didžvalstybių ginklavimąsi. Dabar pranešama, kad netrukus bus suruošti didieji manievrai jūrose ir sausumoje.

Visų pirma daug rašoma apie Jungtinių Amerikos Valstybių manievrus, kurie bus šiemet balandžio ir gegužės mėn. Tie manievrai turės parodyti, ar Amerika galės apsiginti, jei ją pultų... Europa. Aišku, kad Europa galėtų pulti Ameriką tik nuo Atlanto vandenyno pusės. Todėl ir Amerikos ruošiamuose manievruose bus stengiamasi apsiginti. Manievruose dalyvaus daugelis karo laivų, aviacija ir sausumos kariuomenė.

×

Tuo pačiu metu, kai Amerika ruošiasi dideliems manievrams, Anglijos karo laivyno dalis šio mėn. 23 dieną aplankys Korsikos uostą Ajačio.

Daugelis laikraščių šiame anglų karo laivų vizite įžiūri savo rūšies demonstraciją prieš vokiečius.

Austrijos užėmimo sukaktuvės

Šiomis dienomis suėjo lygiai vieneri metai, kai vokiečių kariuomenė okupavo Austriją, kuri vėliau buvo prijungta prie Vokietijos. Spaudos pranešimu, šios sukaktuvės visoje Vokietijoje bus labai iškilmingai paminėtos. Tarp kitų programos punktų numatyta Hitlerio apsilankymas Austrijoje, kur jis nori patikrinti, ką hitlerininkai yra nuveikę per pirmuosius valdymo metus. Be to, ruošiamasi suorganizuoti didelį kariuomenės paradą, kokio Vokietijoje iki šiol niekuomet nebuvo Ryšium su tuo, kalbama, kad būsiąs sudarytas specialus Hitlerio gvardijos pulkas.

Pagaliau spaudoje pasirodė žinių, kad sukaktuvių proga būsiąs paleistas iš kalėjimo buvęs Austrijos kancleris Šušnigas.

„AIDO" REDAKCIJA ir ADMINISTRACIJA: Wilno, ul. Dąbrowskiego 5—1. Telefonas 29-59. Administracija priima nuo 9 iki 13 ir nuo 16 iki 18

REDAKCIJA gaunamus straipsnius ir korespondencijas taiso ir trumpina savo nuožiūra. Nespausdintų korespondencijų ir smulkesnių straipsnių redakcija nesaugo. Rankraščių savo lėšomis negrąžina.

PRENUMERATA: Metams — 3 auks. Užsienyje — 3 doleriai. Atskiro numerio kaina 10 skatikų. Skelbimų kaina: tik ketvirtame puslapy — 20 skatikų už eilutę.

Wydawca-Leidėjas Liudvikas Cicėnas. Drukarnia-Spaustuvė „RUCH" Wilno, Tatarska 6. Telef. 21-83. Redaktor-Redaktorius Vincas Budrevičius